

Henki &

elämä

Katso minua

Jyväskylän
seurakunnan
lehti

28.10.2021 ■ numero 9

Seurakunnalla
hyvä sijoitus-
vuosi

► sivut 4–5

Simo Peura:
Uuden piispan
toivon...

► sivut 10–11

Kerttu Savela
ja 67 vuoden
rakkaus

► sivu 15

Pääkirjoitus

Kapina, tuska ja toivo

Tampereen seurakunnissa pohdittiin menneinä viikkoina, voiko seurakunta tehdä ilmastonmuutoksen vastaisista töistä lyöttäytymällä Elokapinan kelkkaan. Ajatuksena oli järjestää yhteistyössä Kristittyjen Elokapinan kanssa surusaatto, jossa kuljetettaisiin arkku kirkon alttarille ilmastomessuun ja muistettaisiin tuhoutuja luontokohteita ja kadonneita lajeja.

Päivää ennen tapahtumaa surusaatto peruttiin. Palaute-ryöppy oli sen verran suuri, että seurakuntayhtymä pelkäsi tilaisuutta häiritävän. Ilmastomessu ja teemaan liittyvä keskustelu sen sijaan järjestettiin suunnitellusti.

Evankelis-luterilainen kirkko on sitoutunut kunnianhimoiseen ilmastostrategiaan, jonka tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Niin kirkko kuin muutkin toimijat pohtivat ilmasto-uhon edessä, mitä kaikkea voisi tehdä, riittääkö enää mikään? Milloin on liian myöhäistä? Juuri tästä tuska kumpuaa, ja siksi ajatus ilmastotietoisuutta radikaalistikin herättelevästä kirkosta viehättää monia. Laittoimin keinoin ei kirkko herättäjäksi lähde, mutta kuten Tampereella oivallettiin, uudenslaisiakin keinoja kannattaa suunnitella. Performanssilla ja taiteella on oma tehonsa. Tällä kertaa itse tapahtuma ja viesti jäivät sen varjoon, kenen kanssa seurakunta tapauksen oli järjestämässä.

Seurakuntayhtymän kehittämistyön asiantuntija Eva Wäljas kirjoitti Kirkon viestijöiden Facebook-kanavalla: "Ironista on tämä; vasta kun peruimme tapahtuman, saimme tilaa puhua itse asiasta eli lajikadosta, ilmastonmuutoksesta ja toivosta, jota sitäkin on."

Hyvä, että tilaa puhua viimein löytyi. Kirkolla on ilmasto-uhon keskellä tärkeä rooli: toivon ylläpitäjän osa.

P.S. Yksi tapa käsitellä ilmasto-uhon on välittää siitä tietoa ja pohtia eri näkökulmia. Tässä lehdessä ajatuksia toivottavasti onnistuu herättämään Elina Mannisen artikkeli "Kohtalona katoaminen".

P.P.S. Toinen näinä viikkoina ajatuksia herättävä asia on koronarokottautuminen, johon myös Henki ja elämä -lehti kannustaa. Vielä ainakin tämän lehden ilmestyessä rokotteita annetaan Jyväskylässä myös kauppaesoksissa ja oppilaitoksissa (pe 29.10. asti, lisätietoa www.jyvaskyla.fi/terveys/korona). Marraskuussa rokotteen saa ajanvarauksella Killerin ja Kuokkalan rokotusasemilta.

Jonna Arola
Päätoimittaja

Yksi hetki

KUVA: SAMI SAARENPÄÄ

Tikkakosken kirkolla vietettiin sadonkorjuun kiitosjuhlaa sunnuntaina 10.10. Jumalanpalveluksen jälkeen pidettiin myyjäiset lähetyksen hyväksi. Vapaaehtoisena toiminut Minttu Mörsky, 9, hinnoitteli myyjäistuotteita mummonsä Maire Rantalalan kanssa kello 11.10.

Kolme tärppiä tuleviin hetkiin

1 Pyhäinpäivän messu Kaupunginkirkossa la 6.11. kello 10. Jumalanpalvelus on katsottavissa suorana lähetyksenä myös verkossa osoitteessa youtu.be.com/henkielama.

2 Nukketeatterimuskari 3–6-vuotiaille lapsille ti 9.11. kello 17.30 Palokan kirkolla. Mukaan mahtuu 10 lasta. Ilmoittautuminen 4.11. mennessä jyvas.kylanseurakunta.fi/tapahtumat.

3 Kiitoslaulu! – Kuorojen ja musiikkiryhmien konsertti ke 17.11. kello 19 Kuokkalan kirkossa. Konsertissa pääsemme vihdoin laulamaan yhdessä. Vapaa pääsy.

Lisää toimintaamme tapahtumaliitteessä.

Sanottua

"Kirkolta odotetaan ja edellytetään vahvempaa roolia yhteiskunnan äänitorvena, mutta samaan aikaan kyseenalaistetaan sen kyky vastata näihin odotuksiin." E2-tutkimuslaitos (Luottamusta ilmassa, mutta kuinka paljon? -tutkimus 2021)

"Mitä me lopulta hyödyimme siitä, jos uhraamme työkykymme ja mielenterveytemme jatkuvasti tavoitettavissa olemisen alttarille ja seuraamme näennäisesti tauotta uutismaailmaa ja somekeskusteluja? Kuinka syvästi pystymme enää perehtymään mihinkään

tällaisessa ilmapäässä tai kohtaan toisen ihmisen?" Toimittaja Emilia Karhu (Kotimaa24 30.9.2021)

"Rokottamattoman valinta ei ole pelkästään yksilön vapautta, vaan osa yhteisön vastuuta. Rokottamaton ei tee päätöksiä omasta terveydestään, elämästään ja vapaudestaan, vaan kaikkien. Rokotus on aina yhteisön valinta. Sen seurauksia ei lähtökohdaisesti kannata yksilö, vaan koko ympäröivä yhteiskunta." Helsingin hiippakunnan piispa Teemu Laajasalo (HS 18.10.2021)

"Mua puhuttelee ajatus Kristuksesta syrjittyjen ja sekä unohdettujen puolustajana ja suoran toiminnan miehenä, vähän provokaattorinakin. Nasaretin mies oli vastarintamies. Jeesus oli avoimessa kapinassa aikansa mätiä valtakuntia vastaan, ja kritisoi niitä rajusti." Rap-artisti Paleface (Silta 10/2021)

"Ei liene kuitenkaan liioiteltua todeta, että rippikoulu lisää nuorten hyvinvointia." Rippikoulutyön asiantuntija Jari Pulkkinen (Kirkon viestinnän tiedote 30.9.2021)

9/21

Kannessa: Lajikato haastaa pohtimaan omaa arvomaailmaa ja maailmankatsomusta, sivut 6–9.
Kuvitus: Anniina Lius

Päätoimittaja
Jonna Arola 040 535 1064
Toimitus
Sirpa Koivisto 040 703 0350
Elina Manninen 050 360 3459
Minna Palovaara 050 380 0612
Jaakko Heikkinen 041 731 4110

Taitto Viestintä-Paprico Oy
Sähköposti
jklsrk.viestinta@evl.fi tai
etunimi.sukunimi@evl.fi
Osoite
Vapaudenkatu 47
PL 103, 40101 JYVÄSKYLÄ

f jklsrk

ig jyvaskylan_seurakunta

@Henkielama

henkielama

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

10. vsk.
ISSN 1798-1255 (painettu)
ISSN 2489-7620 (verkkojulkaisu)
Kustantaja Jyväskylän seurakunta
Julkaisija Jyväskylän seurakunta
Paino Botnia Print Oy Ab
Painosmäärä 60 000 kpl

Jakelu Posti Oyj
Jakeluohjaukset
Postin asiakaspalvelu 0200 77000
www.posti.fi/palautte
Ilmoitusmyynti:
juha.kurvinen@kotimaa.fi
Ilmoitushinnat 1,60 e/p/m

Ajassa

Kun elämästä katoaa ilo

Ohjaaja Anssi Valtonen haluaa puhua mielenterveyden ongelmista avoimesti, koska avun pyytämässä ei ole mitään hävettävää.

SIRPA KOIVISTO teksti
SAMI SAARENPÄÄ kuva

Olet kertonut avoimesti omasta masennushistoriastasi. Minkä viestin haluat esimerkilläsi välittää?

Näistä asioita on tärkeää puhua ja ennen kaikkea hakea apua. Siinä ei ole mitään hävettävää.

Miksi mielenterveysasioista on tärkeä puhua?

Jotta avun pyytäminen ja saaminen helpottuisivat sekä kynnys avun hakemiseksi madaltuisi. Mielenterveyteen liittyy yhä paljon syyllisyyttä ja häpeää, mikä vaikeuttaa avun pyytämistä. Mitä nopeammin apua saa, sitä todennäköisemmin alhosta nousee myös ylös nopeammin.

Milloin huomaisit, että masennus hiipi elämäsi?

Sain ensimmäisen masennusdiagnoosini noin 20 vuotta sitten. Jo sitä ennen päälle parikymppisenä kävin opiskelijaterveydenhuollossa hakemassa apua, jotta jaksaisin opiskella.

Miltä masennus tuntuu?

Masennus on hyvin yksilöllistä. Tummemmissa sävyissä tunnen itse riittämättömyyttä ja mitä syvemminkin olen masentunut, sitä enemmän elämästä leikkautuu

positiivisia asioita, kuten iloa ja onnistumisen kokemuksia. Pahimmillani olen kokenut olevani täysin hyödytön ja merkityksetön. Ei ole mitään syytä nousta sängystä ylös.

Mikä on auttanut sinua eteenpäin?

Läheiset ihmiset ja ammattiapu. Syvällä masennuksessa läheisten on tosi vaikea auttaa ja on vaikea antaa läheisten auttaa. Silloin on hirveän tärkeää, että on joku paikka, jossa ei tarvitse miettiä, jaksako vastapäästä istuva ihminen kuunnella minua. Ammatillainen on vain minua varten ja tarjoaa eväitä kohti hyvinvointia.

Kuinka masentunutta voi auttaa?

Kuuntelemalla, olemalla aidoisti läsnä ja sopivassa määrin myötäeläen. Jos masentunut läheinen miettii avun hakemista, voi rohkaista ja tukea.

Voiko masennusta ehkäistä, miten?

Tavallaan voi. Pyrkii siihen, ettei kuormittavuus kasvaisi arjessa liian suureksi, saisi nukuttua ja liikuttua riittävästi, mutta tiedän omasta historiastani, ettei se ole aina helppoa. Koko ihmiselämän kaareissa olisi tärkeää, että jokaisella olisi mahdollisuus tulla kuulluksi ja saada vastakaikua omille tunteille ja ajatuksille.

Mitä patenttiratkaisua ei kuitenkaan ole. Kaikesta ympäröivästä hyvästä huolimatta ihminen voi masentua. Yhteiskunnassa pitäisi toimia niin, että syrjäytymiseen altistavat tekijät huomattaisiin ja niihin panostettaisiin.

Tiesitkö?

- 9 hyvää syytä elää Jyväskylän kaupunginteatterissa. Ohjaus Anssi Valtonen. Näytelmän päähenkilö ja mielenterveyskuntoutuja Klara Harmaa.
- Mieli ry:n kriisipuhelin 09 2525 0111 päivystää joka päivä vuorokauden ympäri.
- Kirkon keskusteluavun Palveleva puhelin 0400 221 180 joka ilta klo 18–24.

Miten mielenterveyden ongelmiin pitäisi suhtautua?

Avoimesti. Mielenterveyden ongelmat ovat osa elämää niin kuin mitkä tahansa vaikeudet. Sen ei pitäisi olla sen suurempi tabu tai häpeä kuin mikä tahansa fyysinen vamma. Kysehän on siitä, että kuormitus on kasvanut isommaksi kuin mitä ihminen jaksaa kantaa.

Liittykö mielenterveyden ongelmiin yhä häpeää?

Liittyy, olen itsekin kokenut häpeää. Minulla siihen liittyy aina riittämättömyyden tunteita ja miten koen masennukseni vaikuttavan läheisiini. Masentuneena koen, etten selviä arjesta kotona ja töissä, vaikka haluaisin olla parempi kaikessa – isänä, aviomiehenä, teatteriohjaajana.

Miten häpeästä voi päästä irti?

Olen itse valinnut tien, että kerron näistä asioista avoimesti. Olen kokenut sen hyvänä, mutta en missään tapauksessa halua sanoa masentuneelle ihmiselle, että sinun pitää puhua tästä julkisesti. Kenenkään ei pidä, eikä avoimuudesta saa tulla pakko. Minun kokemukseni on, että avoimuudesta ni on enimmäkseen seurannut hyvää. Ihmiset ovat myötätuntoisia ja olen saanut vertaistukea.

Mikä on 9 hyvää syytä elää -näytelmän viesti?

Suurin viesti on armollisuus ja toivo. Voimme auttaa toinen toisiamme ja auttaessamme autamme myös itseämme. Se synnyttää yhteisöllisyyttä ja merkityksellisyyttä. Toivon, että jokainen katsoja teatterista lähtiessään jollain tavalla kokisi lämpöä ja toiveikkautta.

Von Gross aloittaa Keltinmäen kappalaisena

Keltinmäen aluekappalaiseksi jo viime vuonna valittu Vile von Gross aloittaa työnsä Keltinmäen aluekappalaisena marraskuussa.

Aluekappalaisen valinnasta oli tehty valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mutta se peruttiin. Valitus koski Vaasan hallinto-oikeuden asiassa tekemää päätöstä. Vaasan hallinto-oikeus hylkää aiemmin tänä vuonna virkaan valitsematta jääneen hakijan valituksen. Se liittyi viime vuoden kesäkuussa käytyyn virkavaaliin, jossa Jyväskylän kirkkovaltuusto valitsi Keltinmäen aluekappalaiseksi Vile von Grossin.

Pikkarainen sijaistaa Keuruulla ja Multialla

Huhtasuon aluekappalainen Paulus Pikkarainen toimii Keuruun ja Multian seurakuntien yhteisenä vt. kirkkoherrana tämän vuoden loppuun asti sekä Keuruun seurakunnan vt. kirkkoherrana 1.1.–31.5.2022. Huhtasuon vs. aluekappalaisena Pikkaraisen sijaisuuden ajan on Annemari Siitonen.

Valotaide veti Kaupungin-kirkkoon

Valon kaupunki -tapahtuma keräsi ennätysmäärän kävijöitä Jyväskylän kaupunginkirkkoon. Kirkossa vieraili kymmenen päivän aikana lähes 26 000 henkilöä. Kirkkopuistoa ja kirkon sisätiloja koristi tapahtuman pääteos, Daniel Besnyön toteuttama Ether. Tapahtuma kiinnosti kävijöitä myös Taulumäen ja Korpilahden kirkoissa. Koko Valon kaupunki -tapahtumassa vieraili lähes 150 000 ihmistä kymmenen päivän aikana.

Uusi tapahtumaliite ilmestyi

Koronarajoitusten höllentämisen jälkeen tapahtumatarjonta kaupungissa on vilkastunut, niin myös Jyväskylän seurakunnassa. Tässä Henki ja elämä -lehdessä ilmestyy ensimmäisen kerran Menoja & elämää -liite, johon on koottu seurakunnan järjestämät tapahtumat marraskuun osalta. Liite on runkolehdestä irrallinen, joten siihen on helppo palata myöhemmin.

Koronatilanne ei ole vielä helpottanut toivotulla tavalla, joten seurakunnan tilaisuuksissa käytetään maskeja ja huomioidaan etäisyydet toisiin. Tapahtumiin voi yhä tulla koronatilanteesta johtuvia muutoksia. Kerromme ajankohtaisimmat tiedot verkkosivuillamme.

Puskuri pahan päivän varalle

Seurakunnan osake- ja rahasto-sijoitukset tuottavat vuodessa keskimäärin noin 1,5 miljoonaa euroa.

JANNE KÖNÖNEN teksti
NINA HUISMAN kuvitus

Taloudellista turvaa tuleville vuosille. Sitä etsii myös Jyväskylän seurakunta. Turvaa haetaan siltä varalta, että kirkon jäsenmäärä enustetusti vähenee tulevaisuudessa. Osake- ja rahastotuottoja tarvitaan myös kiinteistöjen hoitamiseen ja ylläpitoon.

Erään arvion mukaan korjausvelkaa on yli 30 miljoonaa euroa. Uudisrakentamisista suurin hanke on Vesalan leirikeskukseen rakentaminen, kertoo Jyväskylän seurakunnan vt. talouspäällikkö Jorma Oikari.

Sijoittamalla täytetään myös kirkkolain vaatimus: laki velvoittaa seurakuntaa turvaamaan toimintansa taloudellisesti niukkojen aikojen varalta.

Jotta voisimme täyttää kirkkolain antaman veloitteen, meidän on sijoitettava mahdollisimman vastuullisesti ja riskittömästi, Oikari sanoo.

Tämä vuosi on ollut hyvä, mutta eihän huomisesta koskaan tiedä. Korona-aika on näyttänyt sijoitustoiminnassakin tulevaisuuden arvaamattomuuden. Pandemian alussa osakekursit laskivat rajusti, mutta sen jälkeen on taas nähty merkittävää nousua.

Seurakunta pyrkii sijoittamaan mahdollisimman vakaasti. Osake- ja rahastosijoitukset on hajautettu mahdollisimman laajalle. Yhden tai muuttaman firman tai toimialan syöksyminen pörssiessä alaspäin ei näin heilauta koko sijoitustoiminnan tasapainoa.

Rahavarojen sijoitustuoton enuste nettona tälle vuodelle on noin 5,3 prosenttia. Rahallisen arvona tämä tarkoittaa noin 1,5 miljoonaa euroa. Osuus on pysynyt vuodensuuren viiden vuoden ajanjakson keskimäärin samana.

Oikarin mukaan sijoitustoiminnan rooli tulee tulovirrassa väistämättä kasvamaan.

Inflaatio etenee ja jollei sijoitustoimintaa olisi, tekisimme reaalitappiota. Tällä menettelyllä pääomamme on huomattavasti paremmin turvattu.

Jyväskylän seurakunnan budjetoidut tulot muodostuvat lähinnä neljästä eri tulolähteestä: kirkollisveroista (tämän vuoden enusteena noin 72 prosenttia), yhteiskunnallisesti tärkeiden tehtävien, kuten hautausmaiden ja väestökirjannon hoitamisesta valtiolta saaduista maksuista (noin 10 prosenttia), muista ulkoisista tuloista kuten vuokra-asuntojen tuotoista, hautausmaksuista ja tilavuokrista (noin 12 prosenttia) sekä juuri osake- ja rahastosijoitustoiminnasta.

Suoria osakeomistuksia Jyväskylän seurakunnalla on muun muassa sellaisissa pörssiyrityksissä kuten Nordea, Metsä Board, Sampo, Elisa, Stora Enso, UPM-Kymmene, Oriola ja Orion.

Jotta voisimme täyttää kirkkolain antaman veloitteen, meidän on sijoitettava mahdollisimman vastuullisesti ja riskittömästi.

Jorma Oikari

Osa omistuksista liittyy testamenttilahjoituksiin, joiden salkkuisaltoja olemme pyrkineet mahdollisuuksien mukaan kunniotta-

maan, ellei niille ole noussut reaaliosuuden torjuntaa ja bioenergiaan.

Rahastot ovat puolestaan salkunhoitajien hallussa ja he ratkaisevat, miten sijoitukset niissä seurakunnan antamien kriteerien pohjalta hajautuvat. Rahastosijoitukset on hajautettu tällä hetkellä kahdeksan eri rahastonhoitajan tehtäväksi.

Hajauttamalla sijoitukset tällä tavoin eri omaisuusluokkiin sijoitussalkun kokonaisriski pienenee.

Seurakunnan varallisuuden hoitamista ohjaa sijoitus suunnitelma, jonka hyväksyy kirkkoneuvosto. Päätökset varojen jaosta eri sijoitustapojen välillä sekä sijoitussalkun varojen lisäyksistä tai vähennyksistä päättää seurakunnan talouspäällikkö sijoitussuunnitelman ja kirkkoneuvoston ohjeiden sekä taloussääntöjen mukaisesti.

Eettisyys on seurakunnan sijoitustoiminnan tärkeimpiä kriteerejä. Jyväskylässä noudatetaan Kirkon eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen ohjeita.

Vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaan seurakunta suosii sijoituskohteinaan vastuullisia yrityksiä, välttää sijoittamasta yrityksiin, jotka eivät noudata hyvää hallintotapaa tai esimerkiksi kansainvälisiä ihmisoikeus- ja työelämänsopimuksia, noudattaa vastuullisuutta sijoituspäätöksissään sekä pyrkii vaikuttamaan yrityk-

siin niin, että ne sitoutuvat vastuullisuuteen.

Saamme rahastosalkkujen hoitajilta kerran kuukaudessa raportin, jossa he kertovat muun muassa eettisyyden ja ympäristö vastuullisuudesta toteutumisesta.

Kirkon eläkerahaston ohjeiden mukaisesti salkkujen hoitamista ohjaa sijoitus suunnitelma, jonka hyväksyy kirkkoneuvosto. Päätökset varojen jaosta eri sijoitustapojen välillä sekä sijoitussalkun varojen lisäyksistä tai vähennyksistä päättää seurakunnan talouspäällikkö sijoitussuunnitelman ja kirkkoneuvoston ohjeiden sekä taloussääntöjen mukaisesti.

Osan varoistaan seurakunta sijoittaa myös vastuullisten ja kestävä kehityksen teemojen mukaisesti, muun muassa ilmastomuutoksen torjuntaan ja bioenergiaan.

Sijoituskohteiden valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota seurakunnalle myönnetyn ympäristösertifikaatin vastuullisuusnäkökohtiin, Oikari painottaa.

Rahastonhoitajamme tulee olla sitoutunut esimerkiksi vastuullisen sijoittamisen yhdistyksen Finsfin laatimiin ohjeisiin. Sijoitustoiminnan valvonnasta vastaavat seurakunnan tilintarkastajat. Sijoitustoiminnan onnistumista arvioi vuosittain kirkkoneuvosto.

Lehtisaaren rakennustöitä valmistellaan jo

Tulipalossa tuhoutuneen päärakennuksen tilalle aiotaan rakentaa uusi päärakennus ja sauna.

JAAKKO HEIKKINEN teksti

Jyväskylän Tuomiojärvellä sijaitsevan Lehtisaaren uudelleenrakentamisessa on otettu jälleen uusia askelia. Saaren tulipalossa kesällä 2016 tuhoutuneen päärakennuksen tilalle aiotaan rakentaa uusi päärakennus ja sauna.

Tällä hetkellä sorvataan ratkaisopimuksia, viimeistellään luonnoksia, vertaillaan eri runkojärjestelmiä ja rakennusmateriaaleja, seurakunnan kiinteistöpäällikkö Maritta Lukkarinen luetteli.

Suunnitteluvaiheessa tulee ottaa huomioon rakennusten käytötarkoitus ja kelirikkoaikana vaikeasti saavutettavan rakennuspainon huollettavuus.

Kaupunkikuvatoimikunta on puoltanut arkkitehdin laatimia ehdotussuunnitelmia.

Jos päädytään siihen, että rakennusten runkorakenne on näkyviin jäävää hirttä, tulee kaupunkikuvatoimikunnan puolto haakea uudelleen, Lukkarinen kuitenkin muistuttaa.

Havainnekuvat ja päärakennuksen pohjapiirustukset on laatinut

Arkkitehtitoimisto LPV Jyväskylä Oy.

Virallisia päätöksiä ei ole vielä tehty ja siksi on vaikeaa arvioida, koska rakentaminen pääsee alkamaan. Aloitusaikakohdaksi on kaavailtu aikaisintaan vuotta 2023. Valmistelut rakennustöitä varten on kuitenkin jo aloitettu.

Tänä syksynä Lehtisaaren kehittäminen on siinä vaiheessa, että saareen rakennetaan valmius vesija viemärijohtojen sekä sähkökaapelille Tuomiojärven alitse, Lukkarinen kertoo.

Liittymien varsinainen käyttöönotto tapahtuu kuitenkin vasta sitten, kun varsinainen rakennusten ja rakennelmien rakentaminen saareen on ajankohtaista.

Seurakunnan vesi- ja viemärijohtotyömaa on aiheuttanut Viitaniekmässä muutoksia kevyen liikenteen reittiin. Muutostöiden pitäisi Maritta Lukkarisen mukaan valmistua lähiviikkoina.

Lehtisaaren kesäoti on suosittu vapaa-ajan viettopaikka. Kesän 2021 ryhmävaraukset täyttyivät jo hyvissä ajoin. Viime kesänä saari oli avoinna 15,8. asti.

HAVAINNEKUVAT: ARKKITEHTITOIMISTO LPV, JYVÄSKYLÄ OY

Uusi päärakennus on suunnitelmien mukaan väriltään perinteikkään punainen, vuosina 1932–33 rakennetun edeltäjänsä tavoin.

Tämänhetkisten suunnitelmien mukaan Lehtisaaren saunarakennus ja aputilat voisivat näyttää tältä.

Sijoitustoiminnan merkitys kasvussa

JANNE KÖNÖNEN teksti

Myös Helsingissä, Tampereella ja Lahdessa arvioidaan sijoitustoiminnan merkityksen seurakunnille olevan kasvussa kirkollisverojen tuoton pienentyessä.

Helsingin seurakuntayhtymässä rahavarojen sijoitustuoton enuste nettona on tälle vuodelle noin 2,8 prosenttia. Rahallisen arvona tämä tarkoittaa noin 3,6 miljoonaa.

sijoitettujen varojen osuutta, seurakuntayhtymän vt. hallintojohtaja Juha Silander sanoo.

Tampereen seurantayhtymän rahavarojen sijoitusten osuus kuluun vuoden budjetin ulkoisista kokonaistuloista on noin 1,3 prosenttia, euronääräisesti noin 0,7 miljoonaa.

Kirkollisverotulojen määrän laskiessa tulevina vuosina muiden tulojen merkitys kasvaa. Arvioimme sijoitusten nettotuoton pysyvän suunnilleen samalla tasolla lähivuosina, toteaa talousjohtaja Birgitta Bragge.

Sijoitustoiminnan nettotuotot käytetään toiminnan ja osin investointien rahoittamiseen. Varoja ku-

luu muun muassa rakennuskannan korjausvelan umpeen kuromiseen.

Lahden seurakuntayhtymän budjetoiduista kokonaistuloista sijoitustoiminnan tuotot ovat tänä vuonna 4 prosenttia, noin miljoonaa euroa.

Vuosittaisella tuotolla rahoitetaan toimintaa ja investointeja, ja pitämällä tähtäimellä sijoitusvarallisuus toimii puskurina, hallintojohtaja Pasi Mäkelä sanoo.

Kiinteistösuunnitelma edellyttää tulevina vuosina merkittäviä investointeja. Ne rahoitetaan pääosin kassasta ja kertyneistä puskureista, joten sijoitusvarallisuutemme tulee jatkossa todennäköisesti pienemään hieman.

Oranki

Äärimmäisen uhanalainen

Indonesian ja Malesian sademetsissä asuva älykäs ihmisen lähisukulainen, joka elää luonnossa keskimäärin 40-vuotiaaksi. Uros-orangit ovat yksineläjiä. Naaras saa ensimmäisen poikasensa noin 15-vuotiaana, ja kasvattaa ja opastaa poikasta jopa 6–7 vuotta. Ruokavalioon kuuluu hedelmien lisäksi versoja, muniä ja hyönteisiä. Viettää suuren osan ajastaan puissa – nimi "orangutan" tarkoittaa metsän ihmistä. **Syitä uhanalaisuuteen:** erityisesti palmuöljyn viljelyyn liittyvä sademetsäkato, salametsästys.

Pussihukka (Tasmaniansusi)

Hävinnyt

Australiassa Tasmanian saarella elänyt pussieläin, joka muistutti ulkonäöltään sutta ja väritykseltään tiikeriä. Eli pääasiassa yksin, pareittain tai pienissä perhekuunissa metsä- ja nurmimaastossa. Emo kantoi poikasia kengurun tapaan pussissaan ensimmäiset elinkuukaudet. Painoi aikuisena 15–25 kg, ääntelyn kerrotaan muistuttaneen yskivää haukunna. Elintavoista luonnossa tiedetään vähän, viimeinen yksilö kuoli eläintarhassa vuonna 1936. **Syitä sukupuuttoon:** metsästäminen.

Hömötiainen

Suomessa erittäin uhanalainen

Lintuautojen ja talvirokintapaikkojen tuttu vieras elää havu- ja sekametsissä eri puolilla Suomea, Eurooppaa ja Aasiaa. Pääsääntöisesti paikallintu, mutta ajoittain nuoret yksilöt lähtevät vaeltamaan kohti etelää. Kaivaa pienellä nokallaan pehmeään lahoppuhun pesäkolon, jonne munii keskimäärin kahdeksan muniä. Molemmat vanhemmat ruokkivat poikasia. Ravintona hyönteiset, siemenet ja marjat. **Syitä uhanalaisuuteen:** vanhojen metsien väheneminen.

Kohtalona katoaminen?

Luonnon järeästä hyödyntämisestä aiheutuva lajikato haastaa pohtimaan omaa arvomaailmaa ja maailmankatsomusta.

ELINA MANNINEN teksti
ANNIINA LIUS kuvitus

Jyväskylän yliopiston ekologian professori **Janne Kotiaho** surettaa, kun hän ajattelee norsuja.

– Surettaa hirveästi, jos tulevat sukupolvet eivät näe enää norsua. Jos se on kuollut sukupuuttoon ja on vain museossa, niin kuin dinosaurukset. Sellainen riski on olemassa, ja olisihan se suunnaton menetys. Niin ihana, valtava eläin!

Norsut ovat tietyksi vain yksi esimerkki lajikadosta, josta Kotiaho on lupautunut kertoa.

Ilmiön mittakaavaa voi kirkastaa vaikkapa kurkkaamalla netissä osoitteeseen iucnredlist.org. Luonnon monimuotoisuutta seuraavalla kansainvälisellä "punaisella listalla" on tällä hetkellä yli 38 000 uhanalaisia lajia: eläimiä, kasveja ja sieniä.

– Ja kadon keskellä suurta osaa lajeista ei ole vielä löydettykään, Kotiaho jatkaa. Niin tuntematon maapallo meille on.

Mutta palataan vielä aivan alkuun.

– Elämähän on syntynyt tälle planeetalle vain kerran, Kotiaho toteaa.

– Sen jälkeen se on jatkuvasti moninaistunut, sukupolvesta toiseen siirtyvänä elämän ketjuna. Tätä ketjua voi kuvata myös elämänpuuna, jossa kaikki lajit ovat toisiinsa yhteydessä. Luonnon monimuotoisuus on siis elämä sen kaikissa eri muodoissa.

Kokonaisten eliölajin – kuten norsun – lopullinen katoaminen alkaa ensin yksilöiden menettämällä.

– Populaatiot pienentyvät, kun niiden jäseniä harvennetaan tai resursseja vähennetään. Suurin osa Suomenkin luontokadosta on sitä, että me ihmiset otamme lisää elinympäristöjä käyttömme ja vähennämme

samalla muiden lajien resursseja, Kotiaho taustoittaa.

– Esimerkiksi metsien lahoppuu on 4 000–5 000 lajin elinehto: kun talousmetsästä vietään pois 90 prosenttia lahoppuusta, sitä käyttävien lajien yksilöt vähenevät saman verran.

» Surettaa hirveästi, jos tulevat sukupolvet eivät näe enää norsua.

Janne Kotiaho

Ja kun yksilöitä ajan myötä häviää tarpeeksi, hiljalleen sammuu koko laji.

Lajeja maapallolta katoaa Kotiahon mukaan tällä hetkellä jopa tuhat kertaa nopeammin kuin historiallisesti. Syitä on useita: massiivinen maankäyttö, ilmastonmuutos, saasteet, haitalliset vieraslajit, eläinkantojen suora hyödyntäminen.

Joka tapauksessa katse kääntyy aina samaan suuntaan: ihmiseen.

– Ajattelen, että olemme kaikki yhteydessä toisiimme. Siksi tulee mieleen moraalin kysymys: koska meillä ihmisillä on sääntöjä, kuten älä tapa, miksi sallimme muiden lajien hävittämisen tuosta vain? Vaikka ne ovat samaa alkuperää kuin ihminen?

On aika soittaa teologille.

Helsingin yliopiston tutkija **Noora Koivulahti** pohtii tekeillä olevassa väitöskirjassaan eläinten ja ihmisten oikeuksien moraalista perusteita. Millaisia näkökulmia kristillinen etiikka tarjoaa armottomaan lajikatoon?

Siivetönruokki

Hävinnyt

Pingviininäköinen ja -kaltainen iso merilintu, joka eli pohjoisen pallonpuoliskon saarilla. Tynkäsiipinen, taitava uimari. Asui suurissa, pysyvissä yhdyskunnissa rannan läheisyydessä ja söi kalaa. Muni yhden munan vuodessa. Viimeinen pari tapettiin Islannin rannikon läheisyydessä vuonna 1844 pesältään hautomasta munaansa, viimeinen elävä yksilö nähtiin vuonna 1852 Newfoundlandin edustalla. **Syitä sukupuuttoon:** saalistaminen lihan ja untuvien vuoksi sekä näytteiksi museoihin.

Ankerias

Äärimmäisen uhanalainen

Sinnikäs, salaperäinen kala, joka kutee Atlantin syvissä vesissä eikä lisääntynyt vangittuna lainkaan. Matkaa tuhansia kilometrejä Euroopan rannikolle, jokiin ja järviin. Elää luonnossa noin 30-vuotiaaksi, muuttaa useita kertoja muotoaan ja valitsee sukupuolensa. Pohjakala, joka syö muun muassa äyriäisiä ja muiden kalojen raatoja, mutta lopettaa syömisen kokonaan tultuaan sukukypsäksi. Ennen kuolemaansa palaa Sargassomerelle lisääntymään. **Syitä uhanalaisuuteen:** jokien patoaminen, ylikalastus.

Ruusuruoho-maamehiläinen

Taantuva, ei vielä uhanalainen

Yksin erakkona elävä maamehiläinen, joka käyttää ravintonaan vain ruusuruohon mettä ja siitepölyä. Ei tuota hunajaa. Naaras kaivaa pesäluolaston paljaaseen hiekkaan ja laskee jokaisen haaran perälle yhden munan, kaikkiaan 5–10 munaa. Ruokkii toukat kokoamalla munien luokse siitepölyä odottamaan kuoriutumista. **Syitä taantumiseen:** niittyjen ja kotojen väheneminen, hyönteismyrkyt.

Jääkarhu

Vaarantunut

Karhujen heimoon kuuluva arktisen alueen asukas ja maailman suurin maalla – tai jäällä – elävä lihansyöjä. Uroskarhu voi painaa jopa 800 kg. Raskaana oleva naaras rakentaa lumeen luolan, jossa synnyttää keskimäärin kaksi pientä, alle puolikiloista pentua. Pennut pysyvät emon lähellä usean vuoden ajan. Aikuinen karhu metsästää jäätiköllä ja syö pääasiassa hylkeitä, kesäisin sinnittelee rasvavaraston avulla. Supersopeutuja, joka voi vaeltaa tai uida satoja kilometrejä. **Syitä vaarantumiseen:** nopea ilmastonmuutos.

▶▶ JATKOA EDELLISELTÄ SIVULTA

– Ihmisen toiminnan aiheuttama eläinten lajinkato ja elinympäristöjen tuhoutuminen ei ollut kovin akuutti epäkohta kristinuskon syntyäikoina, Koivulahti aloittaa. – Mutta jos kysymystä mietitään laajemmin ihmiskunnan pahuuden ongelmana, tai pohditaan miksi ihmiset toimivat yksilöinä ja yhteisinä vastoin omia etujaan, silloin kristinuskolla on aiheeseen pitkä perinne.

Eläimet sinänsä ovat Koivulahden mukaan kulkeneet kristinuskon traditiossa mukana monin eri tavoin: *Raamatun* teksteissä, pyhimyskertomuksissa ja eläintarinoissa, joihin sisältyy jokin moraalinen opetus. – Kristilliseen perinteeseen liittyy vahvasti muun muassa kuvailu ihmisten ja eläinten välisestä harmoniasta. Esimerkiksi Jesajan kirjassa kuvataan Jumalan ja rauhan valtakuntaa nimenomaan eläinten kautta. Susi kulkee karitsan kanssa ja vasikka ja leijonanpen-

tu syövät yhdessä, pikkupoika paimena. Kuvaukset liittyvät alkuperäisen, luotujen välisen sopusoinnun muistamiseen, ja toisaalta tulevan Jumalan valtakunnan ja rauhantoman elämän odotukseen, Koivulahti kertoo.

” Meidän pitäisi kuitenkin ymmärtää pitää pyhänä sitäkin, mikä on tässä maailmassa.

Noora Koivulahti

– Mutta ei niissä oleteta, että vastaavaa pystyisi tässä maailmassa toteuttamaan. Onpa kristillistä aatemaailmaa määrit-

tänyt osin myös vahva henkisen ja materiaalsen, rationaalisen ja irrationaalisen sekä tämän ja tuon puoleisen erottelu, joka on saattanut johtaa aineellisen todellisuuden väheksymiseen.

– Meidän pitäisi kuitenkin ymmärtää pitää pyhänä sitäkin, mikä on tässä maailmassa, Koivulahti toteaa.

Viime vuosina maailmalta onkin kuulunut myös kristittyjen painavia puheenvuoroja kärsivän luomakunnan puolesta.

1,25 miljardin jäsenen katolisen kirkon hengellinen johtaja paavi **Franciscus** julkaisi vuonna 2015 kiertokirjeen *Laudato si' (Ole ylistetty)*, jossa hän puhuu ihmis- ja luomakunnasta universaalina perheenä ja kutsuu planeetan ihmisiä ”ekologiseen kääntymykseen”.

Ortodoksisen kirkon ekumeeninen patriarkka **Bartholomeus** nimittää luonnon riis-

tokäyttöä suorasukaisesti synniksi. Koska maailma on Luojan luoma, on sen suojeleminenkin patriarkasta lähtökohtaisesti uskonnollinen ja eettinen, ei poliittinen, teknologinen tai taloudellinen kysymys.

Noora Koivulahden tutkimat teologit, kuten Oxfordin eläineettisen keskuksen perustaja **Andrew Linzey** ja Chesterin yliopiston etiikan professori **David Clough**, ovat tuoneet uusia näkökulmia erityisesti eläinten oikeuksia koskevaan akateemiseen keskusteluun.

– Eläinten radikaali välineellistäminen ja siitä seuraava paha edellyttävät uskoa täysin ihmiskeiseen Jumalaan, joka on luonut muunlaisen elämän vain ihmisen tarpeiden täyttämiseksi. Tämä ajatus on monelle eläinteologille mahdoton, hän tiivistää.

Suomessa vastaavia avauksia on kuulunut niukemmin.

– Aika hiljaista on ollut, vahvistaa Koivulahti.

Luterilaisella kirkolla on kyllä oma energia- ja ilmastostrategiansa sekä selkeä tavoite: hiilineutraali kirkko vuoteen 2030 mennessä. Myös Jyväskylän seurakunta on sitoutunut tavoitteeseen ympäristöohjelmansa kautta.

Mutta esimerkiksi lajikadosta ja eläinten oikeuksista on instituutioitasolla puhuttu melko vähän.

– Ympäristökysymykset ovat kirkolle ylipäänsä haastava aihe, koska jäsenten parissa on niistä isoja käytännön erimielisyyksiä, täydentää ympäristötutkija, teologi **Panu Pihkala**.

– Ja tämä eläinkysymys on vielä haastavampi, joten siitä on useimmiten vaiettu. Edes kirkon yleiset ympäristöteologiset asiakirjat eivät käsittele eläimiin liittyviä kysymyksiä juurikaan, eivätkä ne myöskään kes-

kivertoseurakunnan elämässä tai toiminnassa hirveän paljon näy.

” Kristillisellä katsomuksella olisi paljonkin annettavaa myös lajikadon ja ilmastokriisin aikakaudella elävälle nykyihmiselle.

Panu Pihkala

Päästäköhän tänä talvena hiihtämään? Kuullaankohan mökkijärvellä ensi kesänkin kuikan huuto?

Niin ilmastonmuutoksen kuin sukupuuttojenkin merkitys konkretisoituu usein vasta siinä vaiheessa, kun asiaa miettii jonkin itselle tärkeän menetyksenä.

Kurjaltahan se tuntuu. Ympäristöohdistusta tutkineen Pihkalan mielestä kristillisellä katsomuksella olisi paljonkin annettavaa myös lajikadon ja ilmastokriisin aikakaudella elävälle nykyihmiselle.

– Kristillisen maailmankatsomuksen ytimessä on äärimmäisen vahva välittämisen eetos. Lähimmäisen rakastaminen, jonka yhä useammat kristityt ulottavat koko luomakuntaan. Se voi motivoida toimimaan ja ilmetä myötätuntona toisten ihmisten vaikeita tunteita kohtaan.

Kärsimyksen ja kuolevaisuuden kohtaamisessa kirkolla on pitkä perinne muun muassa sielunhoidon, diakoniatyön ja hautauspalveluiden kautta.

– Kristinuskon ydinkertomuksiin **Jeesuksen** ristiinnaulitsemisesta liittyy oleellisesti surun, pelon, ahdistuksen ja syyllisyyden ilmiöitä, mutta toisaalta myös toivon sanoma, anteeksianto ja armo, Pihkala jatkaa.

Aivan ensiksi kristityiltä vaaditaan yksilöinä ja yhteisinä oman toiminnan ja ympäristöohdistusta koskevien asenteiden totuudenmukaista arviointia, sanoo Pihkala.

– Mutta parhaimmillaan kristillisen arvomaailman pohjalta voidaan hyvin iloita iloitsevien kanssa ja itkeä itkevien kanssa. Siis kohdata aidosti myös ihmisten ympäristösuru, pelko, viha, syyllisyys ja kaikki muutkin tunteet.

Jutun lajikuvaukset: Luonnonsuojelubiologian lehtori Panu Halme, Wikipedia, IUCN Red List of Threatened Species, Juha Kauppinen: Monimuotoisuus (2019).

Kalenterini vuodelle 2022 näyttää...

...aika tyhjältä. Lapuan hiippakunnan pian eläkkeelle siirtyvä piispa Simo Peura jatkoj lauseita ja paljasti opettelevansa elämään päivä kerrallaan.

JANNE KÖNÖNEN teksti
PETRI BLOMQVIST kuvat

Kun minusta tuli piispa vuonna 2004, en olisi ikinä uskonut... mitä kaikkea tehtävät voivat tuoda tullessaan. Piispanvirka on luoteeltaan sellainen, että sen tosiasiallisen sisällön ymmärtää vasta silloin, kun virkaa on jo hoitamassa.

Jos joku yksittäinen esimerkki yllätyksistä pitää mainita, niin keskustelu tuomiokapitulin toimiston siirtymisestä Lapualta Seinäjoelle, se tyyli ja sävy, jolla siihen suhtauduttiin, oli yllätys.

Toisaalta niitä tilanteita, joissa on myönteisiä odotuksia kirkkoa ja piispaa kohtaan, on ollut useita. Esimerkiksi Kauhajoen koulusurmien aikaan oli paljon odotuksia seurakuntia ja hiippakuntaa kohtaan. Kirkon puoleen käännytään vaikeissa tilanteissa.

Mielenpainuvimpia hetkiä olen piispana kokenut... juuri Kauhajoen koulusurmien aikaan. Ne päivät ovat piirtyneet suorullisina muistiin. Tuolla viikolla piti olla piispan tarkastus Petäjävedellä. Kaikki menisiksi ja muistan erityisesti sen tunnelman mikä vallitsi, kun lähdeittiin ajamaan kohti Kauhajokea.

Kolme viikkoa aiemmin oli esitelty hiippakunnan kirkkoherroille henkisen huollon ryhmää ajatuksella, ettei sellaista varmaan koskaan tarvita. Sitten tarvetta tuli nopeasti. Omat lapset olivat silloin vielä koulussa, joten väkisinkin tuli mieleen sekin, voiko heillekin sattua jotain tällaista.

On myös paljon mieleen painuneita piispan tarkastuksia ja kouluvierailuja, joissa olen keskustellut lasten ja nuorten kanssa. Myös valtiolliset saarnat Helsingin tuomiokirkossa ovat jääneet mieleen kokemuksena, jossa tuntee itsensä aika avuttomaksi.

Pohjalaisten ja keskusmaalaisen hiippakunta on mielestäni... hyvä yhdistelmä. Hiippakunnalla on selkeä itäinen ja läntinen puoli. Väestökeskittymissä, Jyväskylässä ja Seinäjoella sekä Vaasassa, hiippakunnan on oltava vahvasti läsnä.

Puolet ovat myös kulttuurisesti erilaisia. Kun siirrytään Pohjanmaalta Keski-Suomeen, erilaisuus näkyy muun muassa kielessä ja ihmisten tavassa ajatella. Keski-suomalaiset ovat jouheampia. Heissä on ripaus savolaisuutta. Pohjalaiset "eivät virko", puhu niin paljon, ja lämpenevät hitaammin.

Keski-Suomeen on aina tultu ympäri Suomea, joten se on avoin erilaisille vaikutteille. Se on erinomainen piirre. Pohjalaisista haluaisin taas välittää muille ahkeruuden ja yritteliäisyyden. Siinä he ovat ohittamattomia.

Vierailustani piispanvirassa Jyväskylässä muistan etenkin... Kuokkalan kirkon vihkimisen. Se on ainoa kirkko, jonka olen saanut piispan virassa vihkiä. Sellainen on verrattain harvinaista nykyään. Käyn Kuokkalan kirkossa edelleen lämmöllä. Jo reliefi *Elämän leipä* on hyvin vaikuttava, kuten kirkko kokonaisuudessaankin.

Toisaalta muistan myös vuosittaisia tapamisia esimerkiksi kaupunginjohtajan, yliopiston rehtorin, maakuntajohtajan ja *Keski-suomalaisen* päätoimittajan kanssa. Niistä kaikista on välittynyt viesti, että kirkkoa tarvitaan tässä kaupungissa ja maakunnassa.

Piispan tehtäviin pandemia-aika on vaikuttanut... muuttamalla voimakkaasti työn rutiineja. Työnteon tapa muuttui keväällä 2020 täysin digitaaliseksi. Kaikki kokoukset pidettiin yhtäkkiä virtuaalisesti. Me piispat olemme laatineet monia oh-

” Viimeistään siinä vaiheessa, kun ollaan hädässä ja kovassa paikassa, ihminen tarvitsee Jumalan läsnäoloa.

jeistuksia siitä, miten hoidetaan terveysturvallisesti hautajaiset, kasteet, avioliittoon vihkimiset, jumalanpalvelukset, päiväkerhot ja niin edelleen. Näin jälkikäteen olen iloinen, ettei seurakuntien tilaisuuksissa ole tapahtunut juurikaan isoja leviämisä.

Tulen eläkkeellä kaipaamaan eniten... jumalanpalvelusten toimittamista. Pappihan tarkastelee ehtoolliselle tulijoita aina alttarilta päin, kun taas kaikki muut katsovat penkeistä. He eivät näe ihmisten ilmeitä. Ilmeet kertovat, että ehtoollisessa ollaan suuren arvoituksen äärellä. Salaisuuden, joka on kuitenkin todellinen.

On luettavissa ehtoolliselle tulijoiden katseista, että tulemme ehtoolliselle tarpeesta, emme vain muodon vuoksi.

Iloitsen eläkkeelle jäädessäni... siitä, että minulle jää paljon yhteistä aikaa puolison, lasten ja lastenlasten kanssa. Tätä ei tarvinnut selittää enempää. Muita ilonaiheita on se, että saan aikaa tutkimusaiheelle, joka minulla on pöytälaatikossani. Ensimmäisen työurani tein yliopistossa ja tutkimus jäi silloin kesken.

Toivon ehtiväni tulevina vuosina... keskittymään vähään ja olennaiseen. Mutta en haluaisi puhua ehtimisestä, sillä sellaisesta tulee mielikuva kalenteriaan ahkerasti täytävästä eläkeläisestä. Siinä voi käydä huonosti. Sellainen ei houkuta minua.

Kalenterini vuodelle 2022 näyttää... aika tyhjältä. Viranhoito on ollut isossa osassa elämää, joten nyt aikaa jää muun muassa säännölliselle liikkumiselle. Sen verran olen viisastunut, että sitä kannattaisi harjoittaa jo 30–40 vuotta aikaisemmin.

Nyt opettelen elämään päivä kerrallaan. Se tarkoittaa sitä, että jokaisella päivällä on omat murheensa, mutta myös sitä, että jokaisesta päivästä löytyy ilonaiheita.

Tunnen suurta kiitollisuutta siitä, että... olen saanut hoitaa piispanvirkaa. Tämä on ollut rikas aika elämässäni. Siihen on sisällynyt paljon erilaisten ihmisten kohtaamisia ja keskusteluita. Seurakuntien tukeminen on ollut keskeinen osa viranhoitoa.

Piispanvirka ei ole mikään asema, vaan tehtävä. Siihen kuuluvat eteenpäin auttaminen ja rohkaisu. Sellainen on tehnyt ajanjakson rikkaaksi.

Kirkon tärkein tehtävä tulevaisuudessa on... puhua edelleen armollisesta Jumalasta ja hänen pojastaan Jeesuksesta. Tämä tehtävä ei muutu tai katoa. Tai jos se katoaa, kirkko lakkaa olemasta kirkko. Tässä tehtävässä pappien kannattaa ottaa kaikki teologinen ja muu osaaminen käyttöön. Huolehtia, että saarnoissa on sisältöä ja luottaa siihen, että ihmiset edelleen tarvitsevat Jumalaa omassa elämässään.

Viimeistään siinä vaiheessa, kun ollaan hädässä ja kovassa paikassa, ihminen tarvitsee Jumalan läsnäoloa. Silloin kirkon pitää kyetä puhumaan ydinasiastaan.

Augustinuksen vanha ajatus, jonka mukaan ihmisen kaipaus jatkuu, kunnes hän löytää levon Jumalassa, on täyttä totta. Jotkut näyttävät selviytyvän ilman Jumalaa vuosikymmeniä, mutta eri asia on, mitä ihmisen sydämessä liikkuu. Seurakunnan työntekijän kohtalokkain virhe on, jos hän aliarvioi tämän tarpeen. Meidän on kuunneltava aktiivisesti, ei vain passiivisesti.

Uuden piispan toivon... jatkavan siitä mihin minä päätän. Tämä on oikeastaan itseltään selvää, kyse on oikeasti kapulan vaihdosta. Minulla on nyt menossa joko viimeinen etusuora tai loppukaarre.

Uuden piispan on tärkeää löytää ajan kanssa hänelle sopivat tavat hoitaa virkaa. Pysin perehdyttämällä auttamaan hänet hyvään alkuun tammikuussa 2022 ja jos hän kaipaa keskustelukumppania, voin olla sellainen. Mutta vain siinä tapauksessa, että hän haluaa.

Me kaikki piispat olemme erilaisia. Minulle sopiva tapa ei välttämättä sovi seuraajalleni. Myös seurakuntien työntekijät, seurakuntalaiset ja luottamushenkilöt tulevat totuttelemaan oman aikansa seuraajani tapaan tehdä töitä.

Lapuan hiippakunnassa vaihtuu piispa ensi helmikuussa, kun vuodesta 2004 hiippakuntaa kaitsenut Simo Peura siirtyy eläkkeelle. Uusi piispa valitaan 2. marraskuuta, mutta jos kukaan ei tuolloin saa yli puolta annetuista äänistä, järjestetään toinen vaalikierros kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan kesken. Toisen kierroksen vaalipäivä on 23.11.

”Me kaikki piispat olemme erilaisia. Minulle sopiva tapa ei välttämättä sovi seuraajalleni”, piispa Simo Peura pohti Kuortaneella, Haapaniemen hiippakuntakartanon maisemissa. Vierellä vaimo Anni Peura.

SUOMEN RAAMATTUOPISTON TILAISUUKSIA JYVÄSKYLÄSSÄ

Elämän puolella -illat
Palokan kirkossa:
Keskiviikko 3.11. klo 18.30
"Jeesuksen seuraaminen"
 Kai Lappalainen, Hannes Asikainen, Seppo Hautalahti

Keskiviikko 1.12. klo 18.30
"Kotini kristinuskossa"
 Teija Laine

Toivon torstai-illat
Neulaskodilla:
Torstai 18.11. klo 18.30
"Kristityn valvominen"
 Saija Väätäinen, lauluryhmä Ester

Raamattuillat
Vaajakosken kirkossa:
Keskiviikko 17.11. klo 18
"Minä kasvatan haavasi umpeen"
 Opetuksista vastaa Anneli Montonen.

Noudatamme alueellisia ohjeita. Tilanteen salliessa illoissa on tee- ja kahvitarjoilu sekä mahdollisuus henkilökohtaiseen esirukoukseen.

LÄMPIMÄSTI TERVETULOA!
 Jyväskylän seurakunta, Suomen Raamattuopisto, STEP-opintokeskus

JYVÄSKYLÄN YKKÖSAPTEEKKI

Seppälän Citymarket
 Vasarakatu 29, 40320 Jyväskylä
 Palvelemme: ma-la 9-20, su 12-18
 www.jyvaskylanykkosapteekki.fi

EXIT KELLONSOITTAJA
 LEVYNJULKAISUKIERTUE 2021

20.11. JYVÄSKYLÄ
 Taulumäen kirkko, klo 18.00

Liput ennakkoon alk. 23 €
 Ovelta 20 €

tiketti.fi

Kukitamme elämäsi juhlat!

Viherlandia
 Onnella on juuret

Kammintie 6, 40520 Jyväskylä
 viherlandia.fi Puh. 010 617 1932
 leikko@viherlandia.fi

Puheluhinnat: 8,35 snt/puh. + 12,09 snt/min.

IHMINEN
 Toinen maailmanlaajuisesta 30 vuorokauden matkasta

TOMMY HELLSTEN:
 VIIRTAHEPO MAKUUHUONEESSA -luento

Miksi RAKASTAA
 voi vain vapaudessa?

PERJANTAINA 5.11.2021
 klo 19.00–21.15

JYVÄSKYLÄ
 Taulumäen kirkko

Liput Ticketmasterista tai ovelta.
 Lämpimästi tervetuloa!

PUUSTO LIVE

Ensitreffit Kuokkalan kirkossa?

RENTO ILTA +30v. SINKUILLE!
 PIKADEITIT JA GLÖGIÄ.

TORSTAINA 18.11.2021 KLO 18

TIEDUSTELUT JA ILMOITTAUTUMISET
14.11. MENNESSÄ:
 Elina Lintulahti p. 050 549 7007 ja
 Minna Rantalainen p. 050 523 4134
 (myös vastaaja, whatsapp ja tekstarit).
 Kerro ikäsi ja nimesi.
 Max. 20 hlöä, joille ilmoitetaan 15.11. mennessä.

Kristitylle vuokralaiselle tai kahdelle, hyväkuntoinen 44 neliön kaksio, Jyväskylässä! Joulukuun alussa vapautuu... Sähköposti-osoite: laulaen@gmail.com

LAKIASIANTOIMISTO VARATUOMARI RIITTA KIVELÄ
 p. 0500 545 689
 Kauppakatu 28 huoneisto 24
 40100 Jyväskylä
 riitta@lakikivela.fi
 www.lakikivela.fi

perunkirjoitukset • kaupat
 • lahjat • testamentit ym. lakiasianne
 • palvelua myös kotikäyteinä

Mainoksesi Henki & elämä -lehdessä?

Ota yhteyttä:
 Juha Kurvinen
040 665 5983
 juha.kurvinen@kotimaa.fi

KOTIMAA

PAAVON JÄLJILLÄ
 MUSIIKKIA JA PUHETTA VIIMEISISTÄ KIUSAUKSISTA

KONSERTTI TAULUMÄEN KIRKOSSA
LA 13.11.2021 KLO 14

Johanna Rusanen-Kartano, sopraano
Eliisa Suni, piano
Jukka Hassinen, urut
Jyväskylän oopperakuoro, johtaa **Noora Määttä**

Ohjaaja **Mirva Koivukangas**
 ja puvustaja **Outi Kaltiokumpu:**
 Miten oopperateos syntyy?

Körtti **Osmo Kangas:**
 Paavon perintö – puhetta herännäisyydestä

VAPAA PÄÄSY.
 TERVETULOA!

VIIMEISET KIUSAUKSET
JOONAS KOKKONEN
31.12.2021 – 19.2.2022
JYVÄSKYLÄN OOPPERA

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

Maurice Duruflé:
REQUIEM

LA 6.11.2021 KLO 18.00
KONSERTTI TAULUMÄEN KIRKOSSA

Sacrelicus-kvartetti, Kimmel-kvartetti,
 Jukka Hassinen urut, Jenni Jurva sello,
 Katariina Poikela mezzosolisti, Vox Aurea -kuoron
 lauluryhmä. **VAPAA PÄÄSY**

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

VALOKUVA: VANHAN HAUTAUSMAAN PATSAS. JKL SRK KOKOELMA, JOONAS HARTIKAINEN.

Iloitse auttajasta!
Raamattu- ja lähetyspäivät
LA-SU 27.–28.11.2021

Säynätsalon kirkossa ja seurakuntakodilla, Saarnatie 1

OHJELMA LA 27.11.
13.30 Tervetuloa, *Erkki Puhalainen*
14.00 Tulevaisuus on turvallinen, raamattuopetus past. hartauskirjailija *Juha Vähäsarja*. Välipalatalko.
15.15 Elämässä koettua, todistuksia arjen keskeltä

OHJELMA SU 28.11.
10.00 Kuninkaasi tulee nöyränä, Hoosianna-messu, rov. *Osmo Väätäinen*, kantt. *Hannes Asikainen* ja Säynätsalon Puhallinyhtye johtajanaan *Aki Saira*.
 Kirkkokahvit, vapaaehtoinen maksu lähetystyön hyväksi. Kahvien yhteydessä katsaus Keski-Aasian myllerrykseen, mukana työalueelta kotimaahan palannut työntekijä.

Järj. Jyväskylän seurakunta, Lähetys-yhdistys Kylväjä, Keski-Suomen Kansanlähetys, Suomen Raamattuopisto.

Tilaa Kotimaa -lehti
 Saat jouluilon kaupan päälle!

KOTIMAA + joululo

Tilauksen sisältyy Joululo digilehti, joka ilmestyy 25.11.2021

KAMPANJAKOODI: KTJOULULO

Tarjous on voimassa vuoden 2021 loppuun.

asiakaspalvelu@kotimaa.fi • 020 754 2333

Puhelun hinta matkapuhelimesta 8,21 snt/puh. + 14,9 snt/min, lankapuhelimesta 8,21 snt/puh. + 6,9 snt/min. Tilaus alkaa seuraavasta mahdollisesta numerosta. Tarjous koskee vain uusia tilaajia Suomessa. Ulkomaisiin tilauksiin lisätään postikulut! Alle 18-vuotiaalla tulee olla huoltajan lupa lehden tilaamiseen. Yhteystietoja voidaan käyttää ja luovuttaa suoramarkkinointiin henkilökohtaisista tiedoista.

Oletko kiinnostunut ev.lut. seurakunnan vapaaehtoistyöstä, yksinäisten ja vaikeuksissa olevien lähimmäisten auttamisesta?

Kirkon keskusteluapu hakee uusia puhelinpäivystäjiä

Peruskurssi alkaa marraskuussa ja koostuu viidestä koulutuspäivästä vuoden aikana sekä päivystämisestä ja työnhajauksesta. Kurssista kiinnostuneet haastatellaan ennen valitsemista. Päivystäjät sitoutuvat päivystämiseen, työnhajaukseen ja jatkokoulutuksiin.

Ilmoittautumiset
 Jaana Ristonmaa, Palvelevan puhelimen ja perhetyön toiminnanohjaaja
 p. 050 307 6734, jaana.ristonmaa@evl.fi

KIRKON KESKUSTELUAPU | **JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA**

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNNAN YHTEYSTIETOJA

POSTIOSOITE: PL 103, 40101 JYVÄSKYLÄ
 www.jyvaskylanseurakunta.fi

Virkatodistukset ja sukuselvitykset
 041 730 2591 luovutus.akrlapua@evl.fi

Kirkkoon liittyminen, avioliiton esteiden tutkinta
 041 730 2589 rekisterointi.akrlapua@evl.fi

Kaste- ja vihkivaraukset
 050 363 2300 jyvaskylan.seurakunta@evl.fi

Hautauspalvelut
 040 162 3982 jklstrk.hautauspalvelut@evl.fi

Päivystävä pappi 040 535 2328
Neuvonta 014 636 611
Työntekijöiden yhteystiedot
 jyvaskylanseurakunta.fi

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

Jyväskylän seurakunta mukana Joonas Kokkonen VIIMEISET KIUSAUKSET -oopperan tuotannossa

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA
 KIRKON PERHENEUVONTA

PARISUHTEEN KIUSAUKSET

Keskustelutilaisuus ja elämänmakuista musiikkia pe 12.11. klo 19 Popparissa

Parisuhteen ammattilaiset Jyväskylän seurakunnan perheasian-neuvottelukeskuksesta keskustelevat parisuhteen haasteista. Musiikissa *Laura Kaartinen, Maria Salmela, Ilona Rimpilä & Ville Tikkanen*. Tervetuloa Poppariin tai ole mukana kotisohvalta!

Suora lähetys Henki ja elämä -Youtube-kanavalla!

SANA SINULLE

Joh. 7:40-52

”Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, niin kuin mekin anteeksi annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet.”

Voi Isä meidän, kuinka tämä Jeesuksen opettaman rukouksen kohta osuikin itsellä aina yhtä syvälle sydämeen – sen perimmäisiin sopukoihin saakka. Kuinka nämä sanat salpaavatkin hengityksen ja pakottavat keskittymään siihen erityisen tarkasti. Kuinka sanojen välissä olevat taot saavatkaan sanoja suuremman merkityksen niiden täyttyessä muistoista, jolloin en osannut enkä pystynyt – en pyytämään enkä varsinkaan antamaan anteeksi.

Ja anna meille meidän syntimme anteeksi – sillä niitä kyllä riittää, vaikka kuinka. Ajatuksia, jotka ovat vain ohimeneviä, mutta saattavat muuttua jatkuvaa kehää kiertäväksi pakkomielleiksi. Sanoja, jotka tulevat sammakoparvina ulos suusta ja osuvat luodintarkasti maaliinsa joka kerta. Tekoja, joita ennen lasken kymmeneen – ennen kuin kiukku nostaa päätään, viha valtaa mielen ja keho valmistautuu sauttamaan. Ennen kuin tapahtuu se, jonka yhteinen nimittäjä on synti.

Niin kuin mekin anteeksi annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet. Tai ainakin minä yritän. Tai jos en yritä, niin yritän yrittää.

Yritän ymmärtää ja nähdä pintaa syvemmälle – sanojen ja tekojen taakse. Yritän hahmottaa motiiveja ja olla empaattinen. Kunnes eteen tulee tilanne, jota en voi ymmärtää enkä hahmottaa – en sitten millään. Niissä hetkissä opettelen antamaan anteeksi itselleni. Sen, että en osannut enkä pystynyt antamaan anteeksi toiselle. Sen, että epäonnistun siinä, mitä sinä minulta pyydät.

Isä meidän, saanhan anteeksi? Riitänhän tällaisena kuin olen?

Mari Mattsson

Kirjoittaja on pappi ja Helsingin hiippakunnan hiippakuntasuhteeri

Hengissä

KUVITUS: NINA HUISMAN

Matt. 24:36-44

Jeesus sanoi opetuslapsille:

”Sitä päivää ja hetkeä ei tiedä kukaan, eivät taivaan enkelit eikä edes Poika, sen tietää vain Isä. Niin kuin kävi Nooan päivinä, niin on käyvä silloinkin, kun Ihmisen Poika tulee. Vedenpaisumuksen edellä ihmiset söivät ja joivat, menivät naimisiin ja naivat tyttäriään aina siihen päivään asti, jona Nooa meni arkkiiin. Kukaan ei aavistanut mitään, ennen kuin tulva tuli ja vei heidät kaikki mennessään. Samoin käy, kun Ihmisen Poika tulee. Kaksi miestä on pelolla: toinen otetaan, toinen jätetään. Kaksi naista on jauhassa viljaa: toinen otetaan,

toinen jätetään.

Valvokaa siis, sillä te ette tiedä, minä päivänä teidän Herra tulee. Ymmärrättehän, että jos talon isäntä tietäisi, mihin aikaan yöstä varas tulee, hän valvoisi eikä antaisi murtautua taloonsa. Olkaa siis tekin

valmiit, sillä Ihmisen Poika tulee hetkellä, jota ette aavista.”

Valvomisen on luottamusta

Mitä on hengellinen valvomisen?

Jeesus vertaa opetuksissaan valvomista valmiina olemiseen. Siitä herää toinen kysymys; olemaan valmiina mitä varten? Matteuksen evankeliumin loppupuolella Jeesus muistuttaa lukijoita päivästä, jolloin maailma on päättyvä. Tulee aika, jolloin tämän maailman suru, kärsimys ja kuolema pyyhitään pois tuomionpäivän myötä. Tarkkaa päivämäärää tälle hetkelle ei ole annettu, joten sitä varten pitää olla valmiina ja valppaana.

Ihminen on valmiina, kun hän uskoo Jeesuksen pelastustyöhön. Siihen, että Jeesus on sovittanut syntimme ja lunastanut meidät omikseen.

Aikamoinen vaatimus olla joka hetki valppaana?

Kun kysymyksen asettelee noin, niin kuulostaahan se vaativalle. Minusta kyse on kuitenkin yksinkertaisesta asiasta. Luottamuksesta ja uskosta siihen, että Jeesuksen kuolema ristillä ja ylösnousemus ovat todella sovitaneet meidänkin syntimme, ja Jumala on mahdollistanut pelastuksen jokaiselle.

Toki uskon teroittaminen tälle asialle joka päivä on oma juttunsa. Toisinaan se on helpompaa, ja joskus vaikeampaa.

Mikä on hengellisen valvomisen vastakohta?

Se, että unohtaa Jumalan sanan ja Jeesuksen sovitusustyön merkityksen eli lakkaa valvomasta.

Olemmeko unohtaneet, että elämä on rajallinen?

Varmaan riippuu, keneltä tätä kysyy. Luulen, että ammateissa, joissa kohdataan sairauksia, tapaturmia ja kuolemaa, ihmiset alkavat herkemmin miettiä omankin elämän rajallisuutta. Kuoleman käsitteily ei myöskään ole enää niin yhteisöllistä kuin aiemmin, ja kuolema pyritään piilottamaan yhteiskunnassamme. Monet tv-sarjat sisältävät kuolemaa ja luulen, että se on yksi tapa tuoda kuolemaa lähemmäksi, aivan kuten erilaiset lehtikirjoitukset. Mutta se on ihmisestä kiinni, miten paljon asiaa miettii.

Kuitenkin pitäisi muistaa elää tässä ja nyt, eikä miettiä tulevaa?

Vaikka on vähän klišeistä sanoa ”elä hetkessä”, on se kuitenkin hyvä ohje. Ei se kuitenkaan aina ole helppoa. Täytämme mieltämme herkästi kiireellä ja murheilla, jotka ovat suhteellisia. Jeesus sanoi vuorisäärassaan: ”Kuka teistä voi mu-

”Vieläkin oon siihen ukkoon rakastunut”

Kuusikymmentäviisivuotisessa rakkaustarinassa riittä kerrottavaa ja pyhäinpäivänä tarinoille on aikaa.

JAAKKO HEIKKINEN teksti
SAMI SAARENPÄÄ kuva

Sitä uudenvuodenyötä **Kerttu Savela** ei unohda koskaan. Toisten houkuttelemana hän oli päättänyt lähteä tansseihin. Illan aikana tanssipariksi löytyi mies, joka viimeisen valssin aikaan veti naisen halaukseensa.

– Minä rakastuin siinä hetkessä, Savela muistelee.

Siihen aikaan vanhemmat eivät halanneet jälkikasvuun. Uusi tapa koskettaa oli molemmille merkityksellinen.

– Siitä halauksesta alkoi rakkaus ja sitä kesti 65 vuotta. Vuosi oli 1954.

Jyväskylän seudulta kotoisin oleva pari asettui Vaajakoskelle. Talo rakennettiin itse, vaikka rahaa ei ollut.

– Ensimmäinen lapiokin rakennustyömaalle ostettiin velaksi, Savela päivittelee.

– Olin nähnyt naapurissa verannan, ja ihastunut siihen. Sellaisen sain ja pidän siitä yhä.

Savelat kokivat kolme keskenmeno, mutta saivat myös yhden tyttären, **Tarjan**.

Tämän vuoden joulukuussa tulee kuluneeksi kaksi vuotta siitä, kun Savela jäi leskeksi. Pitkäaikainen puoliso sai useita aivo- ja sy-

däninfarkteja ennen kuolemaansa.

– Hoidin **Heimoa** itse kuusi vuotta. Olen yhä onnellinen siitä, että Heimo sai kuolla kotonaan.

Viime hetket olivat koskettavia. – Olin saanut hänet sänkyyn ja kokeillut kädellä, että valtimo löi vielä. Ajattelin soittavani ambulanssin, jos tilanne huonontuisi. ”Valkoinen lakana”, Heimo vain totesi yhtäkkiä, ja nukkui siihen, minun käsivarsilleni.

» Pyhäinpäivällä on iso merkitys, se on tärkeä juhla.

– Voiko ihminen kauniimmin lähteä, Savela kysyy.

Pyhäinpäivän aikaan muisto- ja edemmenneestä miehestä tulvi mieleen valtavasti. Yhteinen eletty elämä on läsnä jatkuvasti, sillä Savela elää edelleen itse rakennetussa kodissa.

– Pyhäinpäivällä on iso merkitys, se on tärkeä juhla. On mahdotavaa, että saan muistella menneitä. Joulunodotuksen alkaa pyhäinpäivästä.

Elämä itsekseen on Savelan omien sanojen mukaan sujunut ”ihan hyvin”.

– Sinä jouluna olo oli yksinäisen ja aika meni pitkälti hautausjärjestelyissä, hän kertoo.

– Nyt olen tolpillani ja saan muilta moitteita vain siitä, että en käy missään.

Savela tunnustautuu kyllä koti-ihmiseksi.

– Viihdyn kotona ja rakastan tehdä käsitöitä. Kun ihmiset kysyvät, mitä voisivat tuoda tullessaan, vastaan, että yhden vyyhdin 7 veljestä -lankaa.

Savela on myös pitänyt pyhäkouluja jo kuudenkymmenen vuoden ajan ja saanut lapsia kotiinsa kolmessa polvessa. Hän on opettanut lapsia ja lapset häntä.

Yli puolivuosisatainen avioliitto ehti tuoda Savelan elämään perspektiiviä. Hän ihmettelee, kuinka nykyajan parisuhteet ovat kertakäyttöisiä ja kaatuvat pie- niinkin vastoinkäymisiin.

– En ajatellut koskaan eroavani, Savela painottaa.

– Emme me riidelleet. Jos minua suututti, tein pienen lenkin kotimme lähitöllä, kotiin palatessa näin asian usein uusin silmin, hän kertoo.

Savela kertoo pariskunnan olleen onnellinen koko yhteisen elämänsä ajan, vastoinkäymisistä huolimatta.

– Vieläkin oon siihen ukkoon rakastunut.

Elämäankaari

KASTETUT

Uula Elias Aho
Aida Inka Melissa Ahola
Urho Robert Aitolehto
Eeli Miko Manuel Eteläkari
Jade Amalia Forsman
Ilmari Veikko Armas Haukilahti
Tapio Ilmari Heimari
Ilmo Onni Villehart Hellman
Julia Jadessa Hentilä
Nooa Taisto Mikael Hietala
Leeni Helmiina Hopiavuori
Nella Karoliina Ikonen
Daria Aada Tuulikki Ingraues
Kasper Aaro Wiljami Iivarinen
Eeli Kaspian Kangas
Olavi Uoti Karjaluuoto
Roope Aleks Karjala
Anna Irene Kiviniemi
Eino Kalevi Kivioja
Arvi Juhani Koivusalo
Fanni Hilda Amelie Koivusilta
Patrick Jemi Olavi Koka
Väinö Urho Aukusti Korpioho
Helmi Liisa Sofia Kovalainen
Paavo Elmeri Lahtinen
Lilla Ilona Laitinen
Varpu Viola Lantto
Salli Inkeri Latva-aho
Joose Eeli Joonatan Lavikainen
Nuutti Heikki Olavi Lehmuskallio
Saimi Lydyia Leikas
Hans Alfred Leppä
Neo Aatos Oliver Lindell
Viljami Leon Lumperoinen

Samuel Juhani Markoff
Aava Isla Sofia Matikka
Eelis Valentino Mikael Matikka
Neela Mette Alina Mehto
Seela Sofia Meiseri
Jooa Isak Määttä
Tuuli Linnea Mäki-Kauppi
Caspian Sebastian Juhani Naukarinen
Oiva Antero Nuutinen
Elja Sefanias Ojala
Iivo Olavi Oksanen
Tilda Vieno Venlia Paavolainen
Arvi Ensio Olavi Partanen
Leonel Aale Olavi Peltola
Frida Sabrina Peteri
Karla Helena Poikola
Minea Luma Elina Puusaari
Emmi Benjami Pönkä
Elja Maria Susanna Rautiainen
Enni Leenu Aurora Rissanen
Aava Edla Rutanen
Tomas Antti Lauri Ruuska
Miku Kasper Ruuskanen
Viivi Eleonoora Salmijärvi
Silja Matilda Salminen
Ebba Ester Sofia Aleksandra Salonen
Mimmi Amalia Siponen
Martti Aleksanteri Oskari Takala
Neo Hugo Helmeri Vaarakallio
Eeli Oskari Vallintaus
Miina Matilda Elisabet Veijanen
Eden Amelia Ässämäki

AVIOLIITTON KUULUTETUT

Aaro Isak Laukkanen ja Iida Sofia Hertteli
Fabian Daniel Hanslan ja Katri Sari Aurora Ruuskanen
Akseli Herman Lajunen ja Marke Talvikki Kivijärvi
Masi Petteri Kärkkäinen ja Hanna Elina Harju
Jarkko Mikael Suonpää ja Suvi Elisabet Martikainen

KUOLLEET

Aune Mirjam Mäkinen 101 v
Oili Olga Sylvi Martikainen 95 v
Kirsti Katri Ollikainen 94 v
Toivo Ensio Pieviläinen 94 v
Toini Tellervo Tiihonen 94 v
Martta Reetta Kainu 93 v
Aura Marjatta Lehtinen 93 v
Turkka Olavi Perus 93 v
Lauri Mikko Hakanen 92 v
Erkki Samuel Hinkkainen 92 v
Eero Adolf Olavi Järvenpää 92 v
Terttu Kaarina Pynnönen 92 v
Elsa Aliina Tuomaala 92 v
Aune Dagmar Reiju 90 v
Soini Anton Nikula 89 v
Anja Anneli Toivakka 89 v
Matti Kalevi Hepola 88 v
Kari Veikko Korttila 88 v
Saini Selmi Marsella Kuitunen 88 v
Birgit Lea Asikainen 87 v
Keijo Olavi Ensio Kotiranta 87 v
Kajja Irmeli Nejjik 86 v
Aino Mirjam Kyllikki Numminen 86 v
Hiikka Liisa Lahti 86 v
Kaarina Saareke 86 v
Eira Tuulikki Autio 85 v
Raii Orvokki Korpinen 84 v
Aili Marjatta Hirvonen 83 v
Raimo Toimi Kalervo Husso 83 v
Pirkko Maija Juvonen 83 v
Sinikka Marjatta Linnanen 83 v
Vieno Kyllikki Pumperi 83 v
Aune Sinikka Reinikainen 82 v
Olavi Uolevi Makkonen 82 v
Osmo Juhani Tervonen 82 v
Tuija Leena Pirinen 80 v
Lasse Helge Pohjola 81 v
Maire Hanna Kaarina Lahti 79 v
Sinikka Irene Tapani 79 v
Bertil Edwin Skog 78 v
Tuula Tellervo Liikanen 77 v
Helvi Helena Asp 76 v
Erkki Emil Oskari Kiilavuori 76 v
Raija Leena Viljanen 76 v
Riitta Liisa Lehmonen 75 v
Ulla Marjatta Vuovirta 74 v
Reijo Kalevi Palonen 73 v
Hannu Olavi Tarvainen 73 v
Reino Alvar Lietsalmi 72 v
Raija Anneli Toivoniemi 72 v
Irja Orvokki Aholainen 71 v
Seppo Kalevi Korkala 71 v
Markku Kalervo Vauhkonen 71 v
Ilmo Henrik Kellokumpu 69 v
Hiikka Liisa Korhonen 66 v
Juhani Antero Lahtinen 65 v
Erkki Kalevi Kinnunen 64 v
Pirjo Hannele Heimonen 62 v
Jukka Pekka Asikainen 58 v
Anna Inkeri Valta 53 v
Jukka Kalervo Suominen 51 v

Kerttu Savela kaippaa aikaa, jolloin aviomies Heimo vielä istui vakiopaikallaan.

Tänään rukoilen

Pyhä Jumala. Me tavoittelemme onnea kuin tuulta, etsimme ja kokoamme aarteita, jotka yhtäkkiä saattavat kadottaa arvonsa. Korostamme omaa viisauttamme, vaikka tietomme ulkopuolella on paljon salattua ja tutkimatonta. Jumala, anna meille nöyryyttä, kyselevää mieltä ja ymmärrystä, niin että valitsisimme sen, mikä on meille hyväksi nyt ja ikuisesti.

Hyvä kommunikaatio on parisuhteessa avainasemassa, jotta tietää, mitä toisen päässä liikkuu. Joskus pahimpien solmujen avaamiseen tarvitaan ulkopuolista apua.

Tiesitkö?

- Parisuhteen kiusaukset -keskustelutilaisuus pe 12.11. kello 19 Ravintola Popparissa, Puistokatu 2–4. Vapaa pääsy.
- Parisuhteen ammattilaiset Jyväskylän seurakunnan Perheasiain neuvottelukeskuksesta herättelevät parisuhteen kiusauksiin musiikin lomassa.
- Katsottavissa suorana lähetyksenä myös osoitteessa youtube.com/henkielama.
- Musiikista vastaavat Laura Kaartinen, Maria Salmela, Ilona Rimpilä ja Ville Tikkanen.
- Parisuhteen kiusaukset -tilaisuus on Viimeiset kiusaukset -oopperaan liittyvä oheistapahtuma. Jyväskylän seurakunta on mukana oopperan tuotannossa.

Kiusaukset koettelevat parisuhdetta

Avoin vuorovaikutus on parisuhteessa tärkeää. Mitään ongelmia ei kannata työntää maton alle, vaan keskustella mieltä vaivaavista asioista avoimesti ja rehellisesti.

SIRPA KOIVISTO teksti
PIXABAY kuva

Mitä tapahtuu kun parisuhteeseen tulee joku kolmas – riippuvuus tai kiusaus, joka vie kaiken huomion?

Toinen puolisoista kaipaa enemmän omaa aikaa ja tilaa parisuhteen kustannuksella, toinen upoutuu videopelien maailmaan tai sosiaalisen median syövereihin. Suhde työkaveriin tai satunnaiseen tuttavaan johtaakin puolison petämiseen. Kiusaukset voivat olla monenlaisia.

– Kahden ihmisen väliseen suhteeseen liittyy aina jonkinlaisia kiusauksia. Joskus saatamme uppou-

tua tahattomastikin johonkin asiaan ymmärtämättä, että siitä on puolisololle haittaa, perheneuvojat **Merja Kangas** ja **Kati Reukauf** toteavat.

– Kohtaamattomuus on näissä tilanteissa avainkysymys. Intohimo ja mielenkiinto suuntautuvat johonkin muuhun kuin puolisoon, joka kokee, ettei tule nähdyksi ja kuulluksi, Kangas jatkaa.

Merja Kangas ja **Kati Reukauf** työskentelevät Jyväskylän seurakunnan Perheasiain neuvottelukeskuksessa, jossa annetaan tukea ja apua erilaisten ongelmien kanssa painiville pariskunnille.

Uskottomuus on tulossynä listan kärkipäässä, mutta nousussa on jo monen vuoden ajan ollut video- ja nettipelaaminen sekä liiallinen keskittyminen sosiaaliseen mediaan.

” Kahden ihmisen väliseen suhteeseen liittyy aina jonkinlaisia kiusauksia.

Merja Kangas ja Kati Reukauf

– Pelaaminen ja sosiaalisen median seuraaminen ovat intohimo-

sia aikarosvoja, Kangas tietää.

Isompia kiusauksia ovat erilaiset riippuvuudet. Rahapeli-, päihde- ja pornoriippuvuus vaikuttavat monin tavoin perheiden elämään.

Avoin vuorovaikutus on parisuhteessa avainasemassa.

– Parisuhdehan tarkoittaa sitä, mitä parin välillä tapahtuu. Keskustelu on tärkeää, jotta tietää, mitä toisen päässä liikkuu, Kangas sanoo.

Joskus solmujen avaamiseen tarvitaan ulkopuolista apua.

– Parisuhdeneuvonnassa voimme antaa välineitä parisuhteen

hoitoon, mutta emme voi antaa tahtoa. Jos tahto puuttuu, ei välineistäkään ole apua, Reukauf ja Kangas huomauttavat.

Mitään ongelmia ei kannata työntää maton alle, vaan puhua avoimesti ja rehellisesti siitä, mitä on tapahtunut.

– Elämässä voi myös mokata ja mennä eteenpäin, Reukauf muistuttaa.

– On hyvä olla armollinen itselle ja toiselle, mutta pitää myös muistaa, missä oman elämän rajat kulkevat. Jokaisella on lopulta vastuu omasta elämästään, rajoistaan ja korjausliikkeistään, Merja Kangas sanoo.

Elämästä

Unelmasta toiseen

JAAKKO HEIKKINEN teksti ja kuva

Olen **Miia Aitta-aho**, 42 vuotta. Asun Vaajakoskella mieheni, alakoulukäisen tyttärenti ja kahden koiramme kanssa. Olen ehtinyt lukea itseni vaatturiksi, lähihoitajaksi, artesaaniksi ja yrittäjäksi. Aloitin sivutoimisen yrittämisen vuonna 2012. Pidän muun muassa kahva-kuulatunteja Jyväskylän seudulla.

Tähdet olivat kohdallaan, kun perustin oman hyvinvointialan yrityksen viisi vuotta sitten. Olen koulutautunut personal traineriksi, ravintovalmentajaksi, psyk-

kiseksi valmentajaksi ja life coachiksi. Yrittäjyys on tuonut minulle vastuuta ja vapautta. Olen saanut auttaa muita ja tehdä itselleni mielekästä työtä.

Tällä hetkellä elän muuttolaatikoitten keskellä, sillä olen muuttamassa kuun vaihteessa Ivaloon. Elämä Lapissa on ollut haaveenani jo ties kuinka kauan. Pian minun ei tarvitse enää matkata täältä käsin nauttimaan pohjoisen luonnosta. Olen perillä, kun aavaan uuden kodin ulko-oven. Unelmista totta, jälleen kerran.

Muutos koskee myös työelämää ja olenkin lopettamassa yritystoimintani. Viime vuodet ovat olleet eittämättä antoisia, mutta olen sitä mieltä, että työ ei saa määrittää ihmistä liikaa. Elämässä pitää olla myös muita asioita. Mietin ensin yrityksen siirtämistä Ivaloon, mutta silloin mikään ei olisi muuttanut.

Päätös lopettamisesta ei ollut helppo. Tunsin syyllisyyttä ja koin, että petän asiakkaani. Haluan kuitenkin olla enemmän läsnä tyttärenteni elämässä. Se onnistuu uudessa työssä, jossa työaika ja palkka

ovat säännölliset. Jatkossa vastuuta on vähemmän.

Olen kotoisin Jyväskylästä ja aika näyttää, mitä kaikkea jään kaipaamaan täältä. Lähdän pakoon arjen hektisyyttä ja toivon löytäväni Lapista rauhan. Näen jo mielesäni, kuinka istun ensi talvena pilkillä Inarjärven jäällä eikä minulla ole kiire mihinkään.

En tiedä vielä, kauanko viihdyn Lapissa. Moni epäilee minun palaavan maitojunalla takaisin. Vaikka niin kävisi, en näkisi sitä epäonnistumisena. Voisin palattuani todeta, että ainakin tuli koettua.

Tulevana talvena Miia Aitta-aho opettaa tyttärentään laskettelemaan Saariselän tuntureilla.